

Uroczystości upamiętniające 78 rocznicę Akcji „Bollwerk”

Poznań, 21 lutego 2020 r.

W dniu 21 lutego 2020 r. minęła 78 rocznica akcji Bollwerk. Jak oceniają historycy była to największa akcja sabotażowo-dywersyjna na terenie okupowanej Wielkopolski. Śmiałe i dobrze zaplanowane uderzenie Lotnego Oddziału Dywersji Bojowej Wielkopolskiego Kierownictwa Związku Odwetu ZWZ AK spowodowało zniszczenie niemieckich olbrzymich zapasów strategicznych, przeznaczonych do wysyłki na front wschodni.

Tradycyjnie jak co roku, w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 40, przy ul. Garbary, odbyła się podniosła uroczystość upamiętniająca 78-rocznicę akcji Bollwerk, kiedy to nad ranem 21 lutego 1942 roku, podpalono zabudowania portu rzecznego nad Wartą. Port na poznańskim Chwaliszewie, stanowił znaczący element w systemie zaopatrzenia Wehrmachtu. Akcja, została przeprowadzona na rozkaz gen. Władysława Sikorskiego, poprzedzona była kilkudniowym rozpoznaniem terenu. W akcji wzięli udział akowcy, harcerze i kilku mieszkańców poznańskiej dzielnicy Chwaliszewa. Podpalenia dokonano przy pomocy urządzeń samozapalających (wykorzystano specjalnie spreparowany piecyk elektryczny, uruchamiany przez mechanizm zegarowy). Magazyny były strzeżone przez specjalistyczną niemiecką firmę wartowniczą Wach-und Schliessgesellschaft. W spalonych magazynach znajdowała się ciepła odzież przeznaczona na front wschodni, ponad pięć tysięcy opon oraz znaczne zapasy żywności. Zniszczenie tych zgromadzonych dóbr spowodowało zakłócenie ciągłości dostaw w bardzo istotnym dla rozstrzygnięć, okresie wojny. Akcję podpalenia niemieckich magazynów opracowali członkowie AK wyznaczając gotowość na godzinę 21:00 w noc poprzedzającą samą akcją. Ważną rolę w wykonaniu akcji odegrali polscy pracownicy magazynowi. Wymienić tu należy Antoniego Gąsiorowskiego, („Ślepego Anteka”), który był postacią nietuzinkową i zasługuje na szczególne miejsce w pamięci poznaniaków. Pozostali to: Władysław Gąsiorowski, Michał Śmigieński, Marian Anioła, Stanisław Kaliszan, Leonard Kolanek i Stanisław Sztukowski. Bezpośrednimi wykonawcami specjalnej instalacji zasilającej piecyk elektryczny, będący zaczynem pożaru, byli dwaj harcerze, elektrycy: Henryk Golimowski i Henryk Zielazek.

21 lutego 1942 r. w porcie rzeczonym przy ulicy Garbary płoną magazyny Wehrmachtu. (repr. Jerzy Korczak)

Policja niemiecka, w początkowej fazie śledztwa, była przekonana, że pożar wybuchł bez udziału osób trzecich, niestety późniejsze działania Gestapo doprowadziło do aresztowań i drakońskich wyroków. 16 listopada 1943 roku czternastu uczestników akcji Bollwerk, zostało skazanych na karę śmierci. Proces odbył się

przed Sądem Specjalnym w Poznaniu. Antoni Gąsiorowski został zamordowany przez Gestapo w czasie śledztwa.

Podniosłe uroczystości rocznicowe odbyły się w sali gimnastycznej Szkoły Nr 40 i pod pomnikiem upamiętniającym to wydarzenie. Akcję Bollwerk, wspominali zgromadzeni na uroczystości kombatanci. Obecni byli przedstawiciele władz miasta, wojska, policji i licznie zgromadzeni uczniowie poznańskich szkół. W uroczystości uczestniczyli także przedstawiciele Stowarzyszenia Woldenberczyków: Andrzej Pazda i Andrzej Grzybowski, którzy po uroczystym przemarszu ulicami miasta, podobnie jak inni uczestnicy, złożyli wiązanek kwiatów pod pomnikiem upamiętniającym Akcję Bollwerk.

